BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { În România 2 lei / În străinătate 6 lei

Nr. 11 Vineri 13 Ianuarie 1939
12 Pagini PIIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ȚARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Valorificarea bogăției miniere

In momentul când și la noi inițiativa de stat să străduiește să fie prezentă în toate sectoarele unde este de promovat un interes general, se cuvenea ca ea să se afirme și în domeniul activităților miniere, de care se leagă interese fundamentale privind propășirea economică a țării și apărarea națională.

Nu trebue să uităm, că în baza Constituției din 23 Martie 1923, întreg subsolul țării fiind naționalizat, au trecut în patrimoniul Statului — cu excepția drepturilor câștigate — toate zăcămintele miniere existente. Deși posesor al unei atât de întinse bogății, Statul a fost lipsit de un organ propriu, care, întrunind condițiunile de ordin technic și comercial, necesare, să-i permită a-și administra și a-și valorifica la maximum bunurile intrate în patrimoniul său.

A lipsit astfel Statului, mai ales putința ca, alături de inițiativa particulară, să participe el însuși la marea sforțare pusă în serviciul explorării și descoperirii de noui regiuni miniere active.

E adevărat că atât legea minieră din 1924, cât și legile din 1929 și 1937 prevedeau înființarea unui fond pentru lucrările de explorare, alimentat din taxele de prospecțiuni, de explorare și parțial din taxele miniere și de validare. Dar, în afară de schimbarea de destinație operată în 1930, pentru necesități bugetare, asupra fondului de 200 milioane existent la acea dată, el nu fusese completat prin crearea unui organ menit să activeze pe teren în această direcție. Această lacună se completează abia azi, prin decretul-lege, apărut Marți în Monitorul Oficial, prin care se înființează **Administrația comercială pentru prospecțiuni și explorări miniere.**

Scopul acestei administrații de stat, așa cum este definit de art. 2 din decretul-lege, este de a întreprinde studii pe teren și cercetări miniere, de a face prospecțiuni, explorări și orice alte lucrări miniere, pentru cunoașterea și punerea în valoare a drepturilor și bunurilor Statului, cum și de a prelua orice concesiune — chiar de exploatare — abandonată de concesionari sau retrasă de Stat și de a o repune în valoare până la reconcesionarea ei.

Această administrație va întreprinde lucrările schițate mai sus numai cu avizul și colaborarea științifică a Institutului geologic al României.

In ce priveste normele de administrare, cum și operațiunile financiare și comerciale în legătură cu activitatea sa, decretul-lege conferă nouei administrațiuni de stat puteri foarte întinse, prin derogare dela legile existente privitoare la administrarea bunurilor și întreprinderilor publice.

Ea va lucra pe baza unui plan general de lucru, întocmit pe o perioadă de minimum 5 ani și supus aprobării ministerului economiei naționale.

Grație acestei organizări, pe temeiul principiilor și practicei comerciale, inițiativa Statului capătă aceeași suplețe și aceleași posibilități de activare ca și oricare societate particulară. In plus, noua administrație va putea utiliza la maximum personalul de specialitate al Statului și instituțiile sale de cercetări în acest domeniu, exercitând astfel un stimulent foarte bine venit pentru activitățile desfășurate în toate sectoarele industriei extractive și în creiarea de rezerve miniere.

Să se noteze apoi, că activitatea acestei administratii nu se limitează numai la lucrările din sectorul petrolifer, ci îmbrățișează cu acelaș viu interes descoperirea și punerea în valoare a zăcămintelor de metale utile, paralel cu cele de metale prețioase, cu năzuința de a ridica producția lor la nivelul posibilităților noastre naționale.

Demn de reținut este și faptul — subliniat de altfel și în expunerea de motive a d-lui ministru al economiei naționale, care însoțește decretul-lege respectiv — că noua administrație comercială de stat „nu devine un organ de concurență a inițiativei particulare — pe care dorim s'o vedem cât mai largă și mai activă în domeniul minelor — ci, mai de grabă, un colaborator și întregitor al ei, pentru completa și cât mai grabnica satisfacere a tuturor necesităților naționale din acest domeniu".

Murillo. — IISUS IMPĂRȚIND PÂINE

(Vezi articolul în pag. II-a).

Producția agricolă din anul 1938

Un disponibil de export de grâu de 5 miliarde lei

Din datele pe cari ni le-a dat direcția agriculturii, reese că s'au recoltat în anul trecut: 1.260.000 vagoane cu grâu, porumb, orz, ovăz, secară.

Aceasta este una din cele mai mari producțiuni agricole de după războiu. In special, în acest an am avut o recoltă de grâu, de 495.000 vagoane care valorează peste 20 miliarde lei. Un sfert din această producțiune va merge la export, pentru o valoare de cel puțin 5 miliarde lei.

S'au înregistrat peste 4.000 kgr. de grâu la ha; s'au găsit grâne cari au avut 83 și 84 kgr. la ha. și cu un conținut de gluten uscat de peste 56%.

Porumbul s'a cultivat pe o suprafață de 4.900.000 ha. cu o producțiune de 520.000 vagoane.

S'a destinat pentru export o cantitate de 50.000 vagoane cu porumb.

Limba noastră

Petele

Pornise sau nu pornise, acum câțiva ani, d. Șerban Cioculescu, profesor, critic literar, să ne schimbe limba?

In Martie 1934, scria: „N'am nimic comun cu acest jargon pe care unii oameni din generația d-lui T. Pisani îl socotesc prin abuz că se chiamă adevărata limbă românească. In această limbă românească îl las să se resfețe, ca pe un domeniu personal, inviolabil... Cunosc însă o altă limbă românească, vie, primenită la isvorul bogat, conceptual, al vocabularului latin, *care ne comunică posibilități de integrare în gândirea europeană*... Dar ce sunt eu de vină că ne-am îndepărtat de trecut și că *înstrăinați*, prin obligația de a gândi și de a exprima tehnic, *ne-am barbarizat?*"

Va să zică, pornise.

După patru ani, în Decembrie 1938, scrie: Dar „cine sunt eu... să iau asupră-mi o povară atât de urîașe ca aceea de a schimba limba românească?... Să ia act modernul Torquemada (eu) că n'am avut niciodată pretenția de a răsturna așezările limbii noastre".

Va să zică, nu pornise.

„Să nu creadă d-sa (eu), urmează d. Șerban Cioculescu, că neînsemnatul semnatar al acestor rânduri și alți câțiva confrați, trași la răspundere de d. T. Pisani, alcătuesc, cum s'ar spune, „cazuri individuale". E ceva *mai grav*, într'adevăr. *E un proces de evoluție a limbii*... Acest proces de evoluție merge firesc în vorbirea uzuală, care, cu fiecare generație părăsește o părticică din vocabularul celeilalte și-și însușește o cătime de cuvinte noi — e vorba de poporul nostru, *care e abia în al doilea veac de propășire*, de proprie cultură, iar nu de alte neamuri, cari și-au limpezit problemele linguistice".

Mult rău ne-a făcut deșteptul care, cu o vinovată ușurință, a răspândit la noi, formulele „limba e un organism viu", „procesul de evoluție a limbii".

Nu. Limba românească nu e un idiom african să aibă nevoie de primeneli și de împrumuturi, ca să ne „comunice posibilități de întegrare în gândirea europeană".

Limba română e o mare limbă literară — o spune Meillet, cel mai învățat filolog al timpurilor noastre. Afară de cuvinte tehnice, n'avem nevoie să împrumutăm dela nici un popor, nici un cuvânt. Cine nu găsește cuvinte dă dovadă că e ori un străin, ori un înstrăinat, care nu cunoaște limba. Schimbând azi, schimbând mâine, schimbând la fiecare zece ani, cu fiecare generație, unde ajungem? „Nici o limbă nu e desăvârșită, spune Voltaire. Nu urmează de aci că trebue s'o schimbăm. *Trebue să rămânem neapărat* la felul cum au vorbit-o autorii cei buni. Și când ai un număr îndestulător de autori recunoscuți, *limba e fixată*".

Noi avem o bogată poesie populară, una din cele mai bogate, avem proverbele, foarte multe rămase dela romani, și în cuvinte de origină latină, avem pe cronicari, pe Miron Costin, pe Neculce, pe Grigore Ureche. Avem pe Eminescu, pe Alecsandri, pe Odobescu, pe Creangă, pe Ion Ghica, pe C. Negruzzi, pe Coșbuc. Și limba nu e „fixată?"

O limbă, care are în urma ei un trecut literar, spune Salomon Reinach, în a sa *Gramatica latină*, „nu e numai o operă logică: *e și o operă de artă. Oricât de trebuincios ar fi un neologism*, el pare o piatră nouă, într'o clădire consfințită de vreme, adică *o pată*".

Dacă altădată neologismul s'a strecurat și a lăsat pete, ici, colo, în cele mai bune opere, chiar în scrisul lui Odobescu, suntem martori, după războiu, la întâmplarea cu totul de necrezut într'o țară liberă: cuvintele românești, gonite, deabia se mai pot strecura prin noianul de neologisme, folosite de barbarii, cari au năvălit în scrisul românesc.

Mă întreabă d. Șerban Cioculescu „pe ce temeiu primesc sau resping un neologism". Intrebarea asta mă miră. In Aprilie trecut, el scria în *Dreptatea* că, după părerea mea, e un păcat să folosim neologismul *„când nu ne trebue"*. Prin alte cuvinte să ne iubim limba strămoșească și să o sporim când ni-i lipsă... dar nu când vistieria-i plină".

Totuși, fiindcă mi-e foarte plăcut să stau de vorbă cu d. Șerban Cioculescu, mai lămuresc și de data aceasta: Dacă neologismul e o pată în scrisul celor mai buni autori, iar dacă la cei mărunți e o dovadă de neștiință, cu asta am și răspuns la întrebare: afară de cuvintele tehnice, sunt împotriva oricărui cuvânt străin.

Dar problema trebue cercetată mai de aproape.

O voiu face în articolul viitor.

T. PISANI

Record aviatic

Roma, 10 (Rador). — *Un avion „Savoia Marchetti" înzestrat cu trei motoare „Alfa Romeo" și-a adjudecat recordul internațional de viteză pe 2000 km., cu încărcătură de 10.000 kilograme.*

O încercare pentru dobândirea acestui record nu a fost niciodată făcută din cauza greutăților probei. Aparatul care a obținut recordul a fost pilotat de căpitanii Prota și Bertocco și transporta încă un mecanic și un pasager.

El a parcurs în șase ore cu o viteză medie de 331 km. circuitul Santa Marinella-Napoli-Muntele Cave-Santa Marinella.

Explozia din str. Căpitan Oarcă

Un student a fost omorât

In ziua de 7 Ianuarie, seara, pe la ora 8, s'a produs în strada Căpitan Oarcă nr. 23, o puternică explozie care a produs dărâmarea imobilului mai sus amintit.

De fapt, toată construcția se reducea la o odaie, un antreu și un coridor.

După cercetările făcute, s'a stabilit că în acest imobil locuiau doi studenți, dintre care unul Dumitrescu, era în anul al II-lea la fizico-chimice.

In urma acestei explozii studentul Dumitrescu a fost omorît.

Cercetările făcute până acum de autorități au putut constata existența unui mic laborator experimental și a unei cantități reduse de materii destinate fabricării explozibilelor.

O „Mata Hari" a Japoniei

Japonezii au și ei o „Mata Hari" a lor. Yishiko Kawajima e tânără — după cum se vede în clișeul nostru, — dar de un curaj extraordinar. S'a făcut celebră nu numai în țara ei, dar comandanții chinezi se tem de această diabolică femeie, care a săvârșit acte de spionaj de o îndrăzneală uimitoare.

Deunăzi s'a svonit la Tokio că Yishiko Kawajima a fost ucisă la Tien-Tsin de o rivală chineză. Zvonul a produs o adâncă impresie. Mai târziu s'a aflat însă că această „Mata Hari" japoneză a fost grav rănită și internată într'un spital la care s'au concentrat câțiva dintre cei mai buni medici militari japonezi cari se străduesc s'o salveze.

Intrevederea dela Roma

de I. LUGOSIANU

In ultimii cinci ani drumurile diplomației engleze au dus deseori spre Roma. Dela 1933 până astăzi, fruntașii politicii britanice oficiale au luat în repetate rânduri contact cu Ducele în vastele încăperi ale palatului Venezia. In primăvara lui 1933, primul ministru englez, d. Ramsay Macdonald, examina cu d. Mussolini pactul în patru; la inceputul lui 1934, Sir John Simon se străduia, împreună cu șeful guvernului italian, să găsească o soluție pentru modificarea clauzelor militare ale tratatului dela Versailles și pentru organizarea limitării armamentelor; în vara lui 1935, d. Eden încerca să previe isbucnirea conflictului italo-etiopic prin diferite concesiuni socotite neindestulătoare la Roma; astăzi, în fine, în 1939, după doi ani de încordare politică, d. Chamberlain și Lord Halifax au luat și ei același drum al cetății eterne, purtători ai aceluiaș mesagiu de pace.

Dacă facem constatarea că reciprocitatea n'a stat la temelia acestor vizite importante, trebue să tragem încheierea că ele sunt pe de o parte un omagiu adus noului prestigiu internațional sporit al Italiei și pe de altă parte dovada stăruitoarei dorințe de pace a politicii britanice.

In opoziție cu d. Eden, de care s'a separat în Februarie 1938, d. Neville Chamberlain, conducătorul de fapt al politicii externe britanice, a deschis un credit larg regimurilor autoritare, în scopul de a asigura pacea prin metoda consultărilor directe cu oamenii de stat răspunzători ai celorlalte Mari Puteri. Trebuiau deopotrivă curaj și indemânare spre a pune în practică o asemenea politică fără a atinge prestigiul Imperiului. Ea a izbutit să păstreze pacea, fără a menține însă statutul teritorial al Europei: și alipirea Austriei și desmembrarea Cehoslovaciei s'au înfăptuit sub semnul noului metode politice a primului ministru englez. Dar, în acest sector al vieții internaționale, în Europa centrală sau răsăriteană nu era vorba de nici un interes vital al Marei Britanii. Acordul dela München consacră o serie de situații, care păreau inevitabile; el înlătură războiul, care părea soluția politică a crizei și menținea pacea, care era soluția ei omenească; în fine, el inaugura o metodă de colaborare internațională, căreia d. Chamberlain îi rămâne credincios.

La Roma, d. Chamberlain nu merge — ca la München — spre a încheia noui acorduri sau spre a preveni vreun conflict armat iminent. Scopul vizitei hotărite mai de mult a primului ministru britanic este de a consacra existența unor acorduri în ființă și, deși nu are nici un mandat de mediator, de a încerca să găsească o deslegare trainică a problemei raporturilor italo-franceze.

Acordurile anglo-italiene, încheiate la 16 Aprilie și intrate în vigoare la 16 Noembrie 1938 au pus capăt tensiunei de doi ani dintre Marea Britanie și Italia. Ele au reglementat în principiu sau efectiv toate chestiunile în litigiu între cele două țări, în basinul apusean și răsăritean al Mediteranei, în Libia, în Marea Roșie, în Arabia și în Africa Orientală, pe baza a două idei de căpetenie: statu-quo teritorial și paritatea de tratament între cele două Mari Puteri. Ele consacră o fază nouă a politicii italiene: de la tradiționala amiciție tutelară a Marei Britanii pentru Italia, cele două țări au ajuns la o înțelegere prietenească pe bază de egalitate deplină. Constatarea obiectivă a faptelor ne impune să înregistrăm această schimbare esențială în Mediterana.

Dar astăzi pacea formează un bloc. E greu de conceput menținerea durabilă a păcii italo-britanice în Mediterana, dacă nu se găsește soluția trainică a raporturilor italo-franceze, care s'au înveninat, în loc să se normalizeze, cum ar fi fost de așteptat în mod logic, după desăvârșirea înțelegerii anglo-italiene.

Tactica Horațiilor contra Curiaților este o tactică latină. De trei ani, încercările de a slăbi acțiunea concentrată a axei Roma-Berlin n'au reușit. Deplina solidaritate a celor două Puteri ale axei le-a dat în viața internațională o eficacitate, despre care mărturisesc numeroase succese. Va isbuti d. Chamberlain, la rândul său, să aducă o destindere în relațiile dintre Franța și Italia fără să slăbească întru nimic noua sa înțelegere mediteraneană cu Italia și totodată prietenia anglo-franceză, care este de trei ani cheia de boltă a politicii internaționale britanice? Iată problema fundamentală, pe care va avea s'o rezolve primul ministru englez în timpul convorbirilor sale romane, căci toate celelalte chestiuni: Spania, Tunisia, Gibuti, canalul de Suez nu sunt decât cazuri particulare ale acestei probleme fundamentale.

Elementele concrete ale politicii internaționale de azi nu îngăduie nici un fel de prevedere rațională, în privința rezultatelor vizitei engleze la Roma.

Credința și răbdarea au de multe ori mai mare rol decât prevederea sau îndemânarea politică, îndeosebi într'o chestie atât de delicată.

E de dorit ca stăruitoarea încredere în pace a primului ministru britanic să găsească la Roma răsunetul trebuincios și ca rezultatele vizitei sale să fie mai fericite și mai trainice decât ale predecesorilor săi pe drumul Romei.

SCRISORI DIN LONDRA

Discursul d-lui Roosevelt

de AUGUR

Londra, Ianuarie

Președintele Roosevelt a rostit în fața congresului un discurs remarcabil, în care a definit cele trei mari principii ale credinței politice ale națiunii americane: libertatea religioasă, democrație și respectabilitate în relațiuni. Tonul discursului, mai mult decât cuvintele întrebuințate, a făcut pe toată lumea să înțeleagă că era îndreptat împotriva statelor totalitare. După d. Roosevelt, Statele-Unite nu mai sunt azi înțepenite în atitudinea de neutralitate dezinteresată, pe care însuși d-sa a recomandat-o nu demult.

Fără îndoială, că acest discurs a fost rostit și într'un scop electoral. Ce discurs de acest gen nu e electoral? Ceeace este important însă, pentru noi, e faptul că președintele, care e atât de sensibil gesturilor opiniei publice și care caută să se conformeze lor, a vorbit în sensul pe care l-am indicat. Aceasta trebue să ne confirme în ideea că opinia publică americană e pe cale de a evolua într'un anumit fel, care în tot cazul nu mai este favorabil unei izolări rigide în chestiunea afacerilor internaționale. Să nu uităm, de asemenea, că discursul d-lui Roosevelt vine după incidentul nespus de neplăcut, care s'a produs când subsecretarul de stat, d. Sumner Wells, a rostit față de Germania un limbaj neuzitat în timp de pace în relațiunile internaționale.

Departe de noi ideea că discursul prezidențial înseamnă începutul unei intervenții active a Statelor-Unite în afacerile Europei. Nu vom săvârși această eroare. Despărțită de Europa prin oceanul Atlantic, America își poate permite luxul să strige, fără ca pentru aceasta să fie numaidecât nevoită să întrevadă posibilitatea unui conflict. Dar discursul dovedește că educația americanilor e pe cale să se facă repede. In timpul ultimului răz-

(Continuare în pag. 2-a)

MODIFICAREA LEGII PERSOANELOR JURIDICE

M. S. Regele a promulgat legea prin care asociațiile comerciale și industriale cu activitate ilegală pot fi disolvate printr'un jurnal al consiliului de miniștri, care are caracter definitiv și executoriu.

Textul legii modificatoare și expunerea de motive, în pagina economică.

Avion prăbușit

Londra, 10 (Rador). — **Un avion militar englez dispărut de Luni a fost găsit sfărâmat în munții Scoției de un cioban.**

Avionul arsese complet. Cei patru oameni din echipaj au pierit, nereușind să se salveze cu parașutele.

Guvernatorul Băncii Angliei, d. Montagu Norman (×) a fost întâmpinat la sosirea sa la Berlin de d. dr. Schacht, președintele Băncii Reichului